

Abonamentul:

pe 1 an 6 cor.
pe 1/2 an 3—
pe 1/4 an 1:50

ROMANIA:

pe 1 an 10 lei
pe 1/2 an 5—

TARA NOASTRA

REVISTĂ SĂPTĂMÂNALĂ.

Redacția
și
administrația
SIBIU
NAGYSZEBEN
strada Morii 8.

Apponyi și Bánffy.

Clopotele, trase într'o dungă, vestesc vijelie mare. Puternicii zilei au dat fără milă năvală asupra progresului nostru cultural. Guvernul și-a găsit un bun aliat pe baronul Bánffy, prezidentul conventului reformatilor din Ardeal, care a dat strajnică poruncă direcțiunilor gimnaziale din Aiud și Orăștie să nu mai primească nici un elev român la gimnaziu, dacă nu își dau părinții învoirea ca să învețe religie în limba maghiară. Zilele trecute a umblat p'aici prin Sibiu un țaran frunțat din jurul Aiudului cu o scrisoare neiscălită de nimeni, dar afirmative dată de direcțiunea școlii, în care i-se cerea că să dea un Revers, — că el — tata pruncului se învoiește ca fiul său să învețe religia la reformați, și că autoritatea superioară bisericească să adeverească că consimte cu aceasta și recunoaște de valid atestatul din Religione dat de catehetul reformat.

Câtă cutezanță a presupune numai, că se va găsi un părinte ortodox să-și dea învoirea la aceasta, și câtă nerușinare a pretinde dela o autoritate superioară bisericească, azi în veacul al XX-lea, ca să dea astfel de declarații. Sărmanul om nu știe și nu cunoaște cuprinsul petecului de hârtie, care conține smulgerea fiului din brațele mamei sale pentru totdeauna, și creșterea lui într'o lege pentru care românul nu se poate însufleți, fiind contrară cu doctrinele bisericești noastre, cu ritual nostru, cu tradi-

țiile moștenite din străbuni. Fără voie ne vine în minte zisa psalmistului „Doamne! că s'au înmulțit ceice caută sufletul meu“.

Baronul Bánffy, care a octroat legile politice bisericești la 1895, baronul, care vieața întreagă și-a consacrat-o pentru sdrobirea naționalităților, baronul care și-a făcut virtute din desființarea școalelor grănițerești din districtul Năsăudului și punerea lor sub tutoratul statului, acum la bătrânețe, la apusul vieții sale sbuciumate, dă năvală asupra limbei române, asupra bisericești naționale române, ca să o umilească și stingă de pe fața pământului.

Demnitatea cu care ne-am înrolat toți întru apărarea cauzei drepte a limbei liturgice și rituale — întreagă presa și toți factorii hotărâtori — se vede, că i-a desmetecit pe puternicii zilei din visul lor.

Guvernul însuș caută ușițe de scăpare — cu toate declarațiile rășboinice ale contelui Apponyi.

Nu se poate presupune că în consiliul de ministri care ar avea să hotărască în definitiv asupra legalității sau nelegalității ordinației ministrului de culte, să nu se găsească și bărbați de stat, cari să apere legile sancționate, în fața unei porniri atât de sălbatice.

Mai ales nu se poate presupune acum, când guvernul în actuala formațiune este în preajma unor zile critice, — îi sunt numărate așa zicând zilele.

Nu noi vom fi ceice ne vom face iluziuni pentru îndreptarea spre bine. Întreg sistemul este păcătos, toată truda

ce și-o dau oamenii dela cârmă este să facă din acest stat poliglot un stat național maghiar — și aici rezidă nenorocirea noastră a celor asupriți și nenorociți, aici rezidă germenul nemulțămirii tuturor popoarelor cari alcătuiesc statul ungar.

Și dacă noi în loialitatea noastră de cetățeni avizăm la nedreptățile ce ni-se fac, la îngreunarea traiului ce ni-se impune prin însași stăpânirea — suntem luați la goană, înfundați în pușcării, puși la răcoare, pedepsiți cu pedepse în bani ca și cei mai mari făcători de rele.

Tinerimea, scoasă din cele două școli reformate din Ardeal, va trebui să ia lumea în cap — să prindă coarnele plugului, pentru că puțini vor fi părinții, cari să învingă cu cheltuielile sporite prin îndepărtarea pruncilor lor de lângă vatra părintească.

Încât se va adeveri însă — ceea ce noi nu credem — că măsurile acestea draconice sunt luate numai față de școlarii ortodocși, și că catehetul gr. cat. din Aiud ar fi pactat în contul limbei române, — spărtura aceasta în lupta de rezistență devine ruptura zăgazurilor și răspunderea o trecem, nu în sarcina unui protopop amărit, ci în sarcina autorității bisericești, care tolerează astfel de oameni în poziții alese și expuse.

Nu grăbim deci a ne face judecata asupra izgonirii numai a școlarilor ortodocși din Aiud, — pentru că judecata noastră în momente de acestea ar fi poate prea aspră și verdictul ce l-am da — s'ar descărca ca un fulger asupra ca-

VIEAȚA LITERARĂ.

— Simplitatea în artă. — Societatea scriitorilor. —

Unul din numeroșii noștri sfătoși ar voi să-mi facă un cap de acuzație din faptul, că am numit poeziile unei domnișoare „simple“. Profit de acest prilej ca să arăt cât de mult țin eu și cât de mult ar trebui să ținem cu toții la acest cuvânt.

A fi simplu înseamnă în literatură și în artă a fi limpede și concis, a scrie adecă în așa fel, ca fiecare cuvânt să-și aibă rostul și noțiunea sa. Această simplitate este o trebuință de întâiul rang, când te gândești că datoria unui scriitor sau artist este: de a se face înțeles până în cele mai ascunse intimități ale gândurilor sale.

În împrejurările noastre, când, cu toată lupta împotriva beției de cuvinte, tot mai dăinuește beția de idei, a fi simplu în manifestările tale literare este un merit. Astăzi, când frazeologia ține adeseori locul unei idei lămurite, când în poezie nămolul de cuvinte și nesfârșitele comparații înlocuiesc înălțuirea curată a gândurilor, este binevenit acela care știe să rămână simplu.

Ceeace cerem artistului în primul rând este: să provoace efecte mari cu mijloace simple. Stilul lui să fie sobru, forma lui să fie ușoară, logica lui cât se poate de strânsă. Orice abatere dela aceste modeste postulate îl face greoi, ma-

nierat, confuz și îi zădărnicește scopul operei sale. Întrebați-vă de ce nu se mai citesc astăzi „Mesiada“ și „Paradisul pierdut“; de ce s'au uitat seria lungă de poeți emfatici; de ce sună atât de fals, de nesincer nota încărcată a poezilor patrioți? Fiindcă păcătuim greu în contra acelei elementare datorii! Iar în schimb, de ce este nemuritoare poezia populară; de ce poezii cari au introdus forma populară sunt cei mai dragi și mai răspândiți; de ce Heine, cel înjurat, este totuș pe buzele și în inimile tuturor Germanilor? Fiindcă la toți aceștia avem de-a face cu simplitatea cea mai consecventă.

Ș-apoi... mai ales la femeie. Astăzi, când epoca malacoavelor și a crinolinelor este atât de departe, când femeia tinde spre desbrăcarea de orice zorzoane, când rafinarea gustului ei se caracterizează tocmai prin introducerea simplității în toate, poate să se simtă umilită o poeză, când îi spui că versurile ei sunt „simple“? Vai de mine, dar n'ați auzit de Eleonora Duse și de Agnes Sorma, marile tragediane, cum se trudesce pe scenă să rămână cât de simple, cât de naturale și cum caută să se îndepărteze de exagerările patetice din declamația de până acum? Nu știți nimic de Ellen Key, renumita eseistă, care a ținut zeci de conferințe în centrele Europei, cerând femeii simplitatea cea mai desăvârșită? Sau, ca să rămânem la noi acasă, n'ați cetit vre-odată pe Maria Cunțan?

Talangele răsună lin,
Căci soarele ne lasă.
Talangele răsună lin
Și turme după turme vin
De peste deal spre casă

Cunosc pe sunet turma ta,
Mi-e cea mai dragă mie.
Cunosc pe sunet turma ta,
Nebună 'mi bate inima
Și plâng de bucurie.

Stau sprijinită în pridvor
Cu lacrimi în pleoape,
Ș-ascult, ascult de pe pridvor
Talangele dela izvor:
Aproape... mai aproape.

Aș vrea, dar nu mai știu ce-aș vrea
Și nu știu cum îmi vine...
Aș vrea, dar nu mai știu ce-aș vrea:
Să fiu o floare 'n calea ta
Și să mă iai cu tine!

Vedeți ce absolută este aici simplitatea în stil, în imagini, în starea sufletească și totuș ce câștig ar fi pentru literatura noastră dacă am număra multe poezii atât de „simple“.

Deci, să ne împăcăm odată cu gândul, că simplitatea, departe de a fi periculoasă, este chiar o necesitate în artă.

*

Ultima noutate literară este desigur pasul întâi ce s'a făcut zilele aceste pentru întemeierea societății literare. S'au adunat un grup de scrii-

petelor acelora cari umblă și în zile grele — cu doi bani în trei punși.

Să nădăjduim, că falanga de rezistență va fi tare și nebiruită și că o uscătură încă nu e pădurea întreagă. Numai atunci vom impune celor ce s'au înmulțit, căutând sufletul nostru.

Să ne luăm copiii dela școalele de stat!

Ne-având școale confesionale de ajuns, pe cum se știe, suntem siliți să trimitem an pe an un mare contingent de tineri la școalele statului, la cari se propune exclusiv în limba maghiară. Dreptul de a ne bucura de binefacerea acestor școli publice îl avem prin faptul că școalele de stat nu se întretin prin banii cetățenilor maghiari, ci din contribuțiile tuturor cetățenilor.

Se întâmplă însă că Apponyi caută să ne silească tinerimea dela acele școale ca să învețe și religia în ungurește. Acum că s'a început noul an școlar se fac elevilor români cele mai mari neajunsuri din această pricină. Ei sunt respinși dela înscriere și suntem siguri că chiar dacă vor fi înscriși, li se va refuza la sfârșitul anului liberarea certificatelor de studii, dacă nu vor prezenta dovada, că au studiat religia în limba maghiară.

Pentru a încunjuera atâtea neplăceri, primul lucru pe care trebuie să-l facem este retragerea — în marginile posibile — a elevilor români dela școalele de stat și înscrierea lor la școalele românești și la cele germane. În Transilvania sunt vreo cinci licee germane complete, unde statul nu are ingerință directă și unde libertatea învățământului religios este asigurată. De-asemena s'ar putea lărgi numărul elevilor la școalele românești. Cu câteva sacrificii materiale, cu înmulțirea burselor s'ar putea salva deocamdată o parte a elevilor români. În tot cazul, apărarea cea mai potrivită împotriva ordinului ministerial este părăsirea demonstrativă a școalelor de stat!

tori, fără deosebire de gen și talent, și au hotărât să țină la 2 Septembrie un congres de constituire. Este probabil că de data asta se va putea înjgheba ceva mai serios și că fracțiunea mai tânără a scriitorilor de astăzi va reuși a se organiza spre propagarea și limpezirea unor cestiuni de ordin literar și profesional.

Gh. Dumbravă.

Măntore târziu...

Mi-ai spus c'ai urea și-acuma
să-ți culci pe brațul meu
Bălăul cap pe care
abia-l schimbară anii,
Și tristă, visătoare,
s'ascuți mereu, mereu,
Cu mintea fermecată
de-atâtea spovedanii...

Ai urea să-ți spun și-acuma
de țările străine
Spre cari aleargă toamna
cocorii călători,
Să-ți spun de toate câte
le port ascunse 'n mine
Și-n ochii mei s'arată
cu flacări de comori.

Nu cedăm! Din Blaj ni se anunță: Episcopatul român gr. cat., întrunindu-se în Blaj, în ziua de Miercuri, a hotărât cu unanimitate să nu cedeze nici un pas în chestia limbii de catehisare.

La conferența aceasta a episcopilor gr. cat. ținută sub președinția arhiepiscopului și mitropolitului Mihali, au luat parte episcopii Dr. Dem. Radu (Oradea-Mare) și Dr. Vasile Hossu (Lugoj). Episcopul Gherlei, dr. Ioan Sabo, neputând veni fiind bolnav, a fost reprezentat prin un delegat.

Salutăm cu bucurie solidaritatea bisericilor române!

Semnificativ. În „Fremden Blatt“ dela 4 Septembrie apare un articol asupra stărilor politice din Ungaria. Organul Ministerului nostru de externe scrie între altele următoarele:

„Nu se poate tăgădui că reforma electorală va fi întâia problemă de rezolvat a viitorului guvern și a majorității parlamentare. Și iarăș nu se poate tăgădui nici faptul, că această reformă electorală nu va găsi aprobarea actualului parlament decât în cazul că va crea maghiarismului o situație politică sigură, ceea ce este o prețioasă condiție pentru o politică de stat unitară și conștientă. Diferența între conducătorii partidelor, în ceea ce privește lărgirea dreptului electoral și asigurarea superiorității maghiarismului, nu este mare, încât se prevede că o împăcare în acest punct ar fi posibilă. Coroana însăș nu se preocupă deloc de amănunțele reformei; toată lumea știe că între Coroană și guvern există o înțelegere completă asupra faptului că simburile politice al programului de guvern este reforma electorală.“ Acest pasagi, atât de vag redactat, ne dă de bănuț. Judecând din tonul întreg de bunăvoință, cu care articolul este scris, s'ar părea că la Viena s'au promis guvernului ungar, și lui Kossuth în special, câteva concesiuni naționale ce va cuprinde viitoarea lege electorală, dacă, în schimb, partidele maghiare vor amâna revendicările lor militare și cele asupra Băncei autonome.

Lupta pentru limbă.

Pressa românească de pretutindeni, dându-și seama de gravitatea conflictului dintre guvern și biserică, continuă să se ocupe în articole de fond cu această chestie, discutând arme de apărare... Singură „Unirea“ din Blaj a apărut, numărul din urmă, fără să scrie un cuvânt măcar despre acest conflict.

„G. Tr.“ publică un articol important, scris de un fruntaș al bisericii ortodoxe române din Sibiu. În acest articol se face istoricul conflictului și se lansează câteva idei vrednice de considerație.

Reproducem părțile esențiale:

„Chestiunea aceasta este pendentă de multă vreme, 6—7 ani. Miniștrii de culte au știut că n'au nici o bază legală în pretensiunea lor; dară au îndrăznit a o face, cunoscându-ne slăbiciunea și lipsa de rezistență. Și totuși îndrăzneala miniștrilor n'a fost prea mare. Ordinul în privința limbii de catehisare la început n'a fost general, ci s'a dat numai către unii revizori școlari. A erupt conflictul mai întâi la Apahida, înainte cu ani de zile. Porunca de a catehiza în limba maghiară a dat-o directorul școlii de stat de acolo. Consistorul din Sibiu s'a opus, protestând la ministru. Acesta nu răspunde nimic consistorului. Catehetul român continuă a-și face datoria. La un an se repetă atacul la Abrud. Directorul școlii de stat trece orice margini. Interzice catehizarea în românește, confiscă cărțile de religie etc. Consistorul protestează cu energie. Ministrul nu-i răspunde nimic, dară directorul dela Abrud restituie cărțile și bate în retragere. Altă dată se ivește acelaș lucru la Făgăraș, apoi în Treiscaune, unde s'au găsit și preoți slabi, cari — fără știrea superiorității — au început a propune și în limba maghiară. Cu timpul cazurile s'au sporit, și la urmă pretinde ministrul direct întrebuintarea limbii maghiare la catehisare; altecum detrage catehetilor remunerația de 30—100 cor. anual, ce-o au din vistieria țării cei mai mulți. Consistorul i-a oprit. Preoții au slujit fără remunerație, unii chiar în comune sau orașe îndepărtate.

Jocul acesta al ministrului cu porunci sporadice și mai mult confidentiale, arată, că la in-

O, cât n'as urea, copilă,
să-mi scald din nou privirea
In ochii tăi, in ochii
ce n'oglinesc dureri,
Să sorb de-acolo viața,
odihna, mântuirea,
Pierdutul cer albastru
al zilelor de ieri...

Dar vezi, trecu prea iute
frumoasa primăvară,
Când tu neștiutoare
uisai la sânul meu:
Măntore târziu, copilă,
căci toate se schimbară,
Tu nu mai ești aceeași
Și altul parcă-s eu!

Tu nu mai ești aceeași...
căci ochii tăi, acuma,
Incep să ardă jertfe
altarului păgân,
Topitu-ți-s'a'n suflet
zefrul, roua, spuma
Și valul care ncepe
mai tare bate'n sân...

Bălăul cap pe care
abia-l schimbară anii
Ar ști să deslușească
mai multe decât ieri
Și-ar cerne, poate, lacrimi,
atâtea spovedanii,
In ochii tăi, in ochii
ce n'oglinesc dureri...

De-ai fi rămas aceeași
fecioară de-altă-dată,
Copila visătoare
cu ochii mari și buni,
Te-aș fi ținut și astăzi
Pe brațul meu culcată,
Din vise împletindu-ți
colane și cununi...

Dar azi, când în privire
ca floarea otrăvită
Îți crește năzuința
spre patimi neștiute
Din preajma ta m'alungă
și teama de ispită
Și scumpa amintire
a clipelor trecute...

Victor Eftimiu.

ceput n'au avut îndrăzneală. Aceasta a crescut însă cu venirea la cârmă a contelui Apponyi.

El presupune că vom cedă, ne vom supune.

Indrăzneala acestui cente și-a ajuns culmea, când prin bani intenționează a nimici bisericile noastre românești. El a introdus adecă în art. de lege XIII din 1909, noua lege a congruei, dispozițiunea următoare:

„Ministrul dă o ordinațiune, preoții trebuie s'o execute. Dacă o ordinațiune a forului bisericesc îl oprește, ministrul provoacă acel for a-și revocă ordinul său în termen de 3 luni; altcum guvernul poate detrage congrua dela preoțimea din întreagă eparhia“.

Astfel congrua devine sabia lui Damocle deasupra capului bisericilor noastre și a clerului ei.

Dară ori cu ce ne-ar amenința și oricari ar fi chiar urmările reale, noi nu putem cedă, căci prin aceasta am arată că nu suntem în stare a ne apăra ceea ce avem mai scump, ultima fortăreață: biserica, limba ei canonică.

Toate corporațiunile bisericești ortodoxe române din patrie au avut prilejul a respinge atacul; iară acuma, în situațiunea schimbată, respective înăsprită cu dispoziția artic. XIII din 1909, vor avea din nou ocazie a se pronunța. Competent este congresul național bisericesc, care se va întruni la toamnă. Acesta de sigur va decide în mod demn, respingând unanim și hotărît atacul. Rugăciuni în altă limbă nu ne trebuiesc.

Dacă ambele biserici românești vor purcede solidar și hotărît, noi avem firma convingere, că ministrul va cedă și nu va pretinde executarea ordinațiunilor sale, cari nu sunt legale. Iară pe baze nelegale nu credem că va îndrăzni să aplice mijloacele cele mai drastice: detragea congruei pe toată linia. Părerea noastră merge într'acolo, că nu ne este permis a cedă nici atunci, când în adevăr urmarea ar fi pierderea congruei pe toată linia.

Apărarea credinței noastre și a limbei trebuie să ne fie tuturora mai scumpă, decât sutele de mii, cu cari ministrul vrea să ne umiliască, să ne lege chiar mâinile și picioarele. Ba pierderea temporală a congruei poate deveni direct o binefacere pentru viitorul poporului nostru, căci ar reda clerul iarăș poporului, intereselor și aspirațiunilor lui, de cari în mod atât de îngrijitor s'a depărtat aproape întreg. N'ai decât să trăiești 2—3 săptămâni la sate și să te convingi despre trista stare, în care a ajuns clerul nostru și despre

ținuta lui rușinoasă în toate daraverile poporului cu organele civile. Găsești sate, unde preoții noștri primesc la an 2000 până la 2500 cor. congruă; iar poporul — condus de organele civile fără bunăvoință față de el — pierde zeci de mii, plus pierderile morale și mai mari.

Dar noi ne temem, că ministrul — cunoscând acest efect al congruei — n'o va detrage, mai ales că pe temeiul unor ordinațiuni, cari n'au baze legale, nu poate produce sguduiri atât de adânci, cum ar produce detragea congruei.“

Se naște acum întrebarea: Ce-i de făcut? Iată ce!

a) Bisericele române își au forurile competente. Ele s'au pronunțat și se vor pronunța și în viitor în proximele lor întruniri. Nădăjduim, că răspunsul ambelor va fi demn.

b) Pe lângă aceasta în adunările populare proiectate, să se facă obiect de discuție și acest atac și poporul să-l respingă cu indignare.

c) Mărimea atacului ar trebui să îndemne odată episcopatul ambelor biserice românești la o acțiune nu numai unitară, ci comună. Limba liturgică a ambelor biserice este amenințată; deci aceasta ar justifica îndeajuns trecerea peste prejudițiile din trecut și o întrunire comună, care să decidă modul, cum să se aducă la cunoștința Coroanei acest grav atac, cerându-i scutul împotriva ordinațiunilor ilegale ale ministrului de culte

Un asemenea pas ar întări mult poporul în rezistența sa față de atacurile zilnice ale limbei sale, iară de altă parte ar pune în mai mare respect pe îndrăzneții atacători, văzându-ne atât de solidari.

d) Iară acțiunea cea mai puternică trebuie să culmineze în angajarea tuturor cărturarilor și conducătorilor poporului nostru la munca grea și măreață a deșteptării și întăririi conștiinței naționale, căci aceasta este stânca cea mai puternică, de care se vor zdrobi toate atacurile analoage.

Toate mijloacele, de cari dispunem trebuiesc exploatate în acest scop. Societățile și Reuniunile noastre, toate întrunirile de acest soi, publice, particulare și familiare. Mai ales „Asociațiunea“, cu despărțămintele ei, trebuie să cerceteze comună de comună și — luând pildă dela unele despărțăminte conduse de bărbați cu pricepere — să știe răscol prin glasul conferențiarilor săi sufletul masselor poporului, a părinților și îndeosebi a mamelor, a căror înrăurire

asupra creșterii copiilor lor nu poate fi împiedecată de nici o forță omenească. — A întări prin cultură dragostea către limbă și neam nu poate fi contrar statutelor...“

Darea de seamă a dep. Dr. Iuliu Maniu. Duminecă, 12 Septembrie n., la orele 3 d. a., deputatul român dl Dr Iuliu Maniu își va ține darea de seamă înaintea alegătorilor în comuna Vinț.

Dl Maniu va fi însoțit de mai mulți deputați români.

Goana nu înceată. Preoții-catiheti ai școalelor odinioare grănițarești, astăzi comunale, din Țara Oltului primeau o remunerație anuală de 80 cor. din fondurile grănițarești. Anul trecut, suma aceasta a fost urcată la suma de 100 cor. anual.

Acum, însă, comitetul central din Sibiu al fondurilor grănițarești a retrimis tuturor preoților-cateheti chitanțele cu observarea că ministrul a șters din budgetul comitetului administrativ suma menită pentru aceste remunerații, — fără orice motivare.

REVISTA POLITICĂ.

Libertatea instrucției în Ungaria... Aproape în același timp cu calomniile ce le debitase, împotriva medicilor români și a României, „Liga maghiară“ din Budapesta ridicase un energic protest împotriva școlii germane din Budapesta, a cărei înființare se cere din partea cetățenilor ungari de naționalitate germană, precum și de interesele germanilor din imperiul german.

„Noi nu voim să protestăm împotriva învățării limbii germane, — se zice în acest protest — ci împotriva agitației pangermane care, seducând guvernul german, vrea să furișeze în Budapesta un cuib al pangermanismului...“

Nu, „Liga maghiară“ nu protestează decât împotriva „pangermanismului“, „panslavismului“, „dacoromanismului...“ Numai cât în Ungaria, cei cari își reclamă dreptul, garantat prin lege, de a se instrui în limba lor maternă românească — sunt dacoromâni, germanii cari își reclamă acest drept sunt pangermani, slovacii și sârbii planslavi...

Și-apoi, în același timp în care protestează împotriva înființării unei școli germane pe seama unor cetățeni germani cari trăiesc în Budapesta

Ciceronele nostru italian

de Marc Twain.

Cu acest prilej vreau să spun câteva cuvinte despre Michelangelo Buonarotti. Mă închin înaintea geniului puternic al unui Michelangelo, mă închin înaintea geniului omului care a fost mare în poezie, în pictură, sculptură, arhitectură; mare în tot ce a întreprins. N'am, însă, nevoie de Michelangelo la dejun, la orice gustare, la prânz, la ciai și la cină. Imi place variația ocazională. În Genua schițase toate; în Milano le schițase toate el sau școala lui; pictase lacul Como la Padua, Verona, Veneția, Bologna, — ce puteai să aștepti dară dela Ciceronii tăi decât numele lui Michelanghelo? În Florența își schițase toate lucrările și le pictase aproape toate, iar în locurile unde nu muncise, avuse cel puțin obiceiul să șază pe o piatră favorită și să se uite la oraș; și Ciceronii ne arătau piatra aceasta. În Piza își schițase toate lucrările, cu excepția turnului vechiu; și poate chiar și turnul acesta i l-ar atribui lui, dacă n'ar stă așa de strâmb. El a făcut planul stâlpului dela Leghorn și a restaurat vama din Civitã-vechia. Al lui e proiectul Catedralei Stului Petru, el l-a plănuit pe Papa și Panteonul, uniforma gardei papale, regularea Tibrului, Vaticanul, Coloseul, Capitolul, stânca Tarpeiană, palatul Barbarini, biserica Stului Ioan din Lateran, Campagne, șoseaua Appiana,

cele 7 coline, termele lui Caracal, apeductul lui Claudiu, și cloacele lui Maximilian. Nemuritorul a fondat urbea nemuritoare și tot el a pictat toate picturile din ea, — deși savanții și cărțile pretind că nu e așa.

Prietenul Daniel îi zise odată Ciceronului: „Destul! Nici o vorbă mai mult. Toate sunt minciuni! De ce nu zici că Dumnezeu a creat lumea după planurile lui Michelanghelo?“

Niciodată nu m'am simțit încă atât de vesel, atât de liniștit și de fericit ca eri, când am aflat că Michelanghelo nu mai trăiește.

Ciceronele ne-a spus-o. Ni-a purtat ceasuri întregi printre șirurile dese de picturi și sculpturi din Vatican și ceasuri întregi printre șiruri de picturi și sculpturi din alte galerii. Ni-a arătat tabloul cel mare din capela sixtină și frescuri, și iarăș frescuri, — atât de multe încât abia ar avea loc pe bolta cerească, — și aproape toate pictate de Michelangelo. Am ales și față cu acest Cicerone expedientul cu ajutorul căruia reușisem să învingem alți Ciceroni: am început să-i punem întrebări stupide. Ființele aceste nu sunt bănuitoare; n'au nici idee de ce va să zică sarcasm.

Ni-a arătat, o figură zicându-ne „Statu bronzo“.

Am privit-o cu indiferentism. Doctorul îl întrebă:

„De Michelanghelo?“

— Nu, nu știu de cine!“

Ni-a arătat apoi, un for roman. Doctorul îl întrebă:

„De Michelangelo?“

Ciceronele ne privi cu ochi mari, apoi ne zise:

„Nu, cu o mie de ani înainte de a se fi născut el!“

Acum un obelisc egiptian.

„Michelanghelo?“

— O, mon Dieu, Gentilmen, asta s'a făcut cu două mii de ani înainte de a se fi născut el!“

Întrebările aceste începură a-l turburã, încât pãrea cã îi este teamã sã ne mai arate ceva. Nefericitul Cicerone făcù tot posibilul sã ne facã sã înțelegem cã Michelangelo e răspunzător numai pentru crearea unei părți a lumii, — dar fără mult succes. Ca să ne recreãm de oboseala celor văzute și auzite, hotărîrãm sã-l mai chinuim câteva clipe. Treaba lui dacã întrebările noastre nu i-ar face plăcere, — nouã ne făceau.

Aci aș putea să scriu un capitol întreg despre acest rău necesar: Ciceronii din Europa. Câți vor fi dorit din adâncul inimii să poată vizita locurile acele fără Ciceroni; dar dându-și seama că asta e cu neputință, vor fi dorit să aibă măcar recompensa unei conversații vesele. Am ales și noi alternativa aceasta și mă voi bucura dacã experiențele noastre vor fi și altora de folos.

de veacuri, în masse compacte, — „Liga maghiară“ debitează minciuna că statul român nu dă voie maghiarilor din România — împrăștiati prin țara întreagă — să-și înființeze școli!

Și calomniatori și ridicoli!

Goana împotriva limbii românești. Șovinismul maghiar serbează iarăș orgii. Ordonanța iezuitului Apponyi e exploatată din partea cira-cilor săi într'un chip ne mai pomenit! *Elevii de școală cari vin la școli maghiare sunt respinși dacă nu se leagă să învețe și religia în limba maghiară!*

În frunte merg gimnaziile din Orăștie și Baia-mare.

Direcțiunea gimnaziului ev. reformat din Orăștie încercase mai de mult să înlocuiască, la studiul religiunii, limba românească prin cea maghiară, dară fără succes. Acum, însă, fără multă vorbă, direcțiunea gimnaziului nu primește la școală pe cei ce nu aduc declarație dela catehetul lor că va propune religia *ungurește!*... Părinții, nevoind să renunțe la dreptul sacru al limbii materne, au fost nevoiți să plece cu băieții lor la Blaj, Alba-Julia, Brad, Petroșeni...

Acelaș caz s'a petrecut și la gimnaziul din Baia-mare... cu succes mai îmbucurător pentru șovinismul maghiar. Direcțiunea gimnaziului, cu ocazia înscrierilor, silește pe părinți să declare că se învoiesc ca copiii lor să primească limba maghiară de limba religiunii și, cum sârmanii părinți sunt înfricați de noua urgie a șovinismului, aproape cu toții se învoiesc la surghiunirea limbii românești!

Conflictul pentru limba românească ia un caracter tot mai grav și amenințător. E de datoria noastră să alcătuim cu toții un zid de apărare de nesparg în jurul acestei comoare mari.

Iarăș Lukács. Intrăm în epoca combinațiilor politice. Abia câteva săptămâni mai sunt până când chestia demisiei guvernului coaliționist va trebui să se rezolve în mod hotărât. E, dară, cel mai bun prilej să se facă combinații pe tema viitoarei constelații. Pornind din un mic comunicat al ziarului vienez „N. Fr. Presse“, aproape întreaga presă maghiară prorocește reapariția pe orizontul politic a fostului ministru Lukács László.

La toamnă — scriu ziarele — când M. Sa va lua din nou în mână firele politice, Wekerle

va fi întrebat dacă are oare-cari propuneri noi și, dacă aceste propuneri nu vor întruni aprobarea Maj. Sale și Arhiducelui Moștenitor, atunci va apare din nou Lukács în planul prim. Se știe că misiunea lui Lukács nu este încheiată ci numai suspendată. În Iulie, când criza a fost amănată pe vre-o două luni, dându-se o prolongire cabinetului coaliției, — D. Daruvary, șeful cancelariei cabinetului, ar fi făcut din însărcinarea Maj. Sale o vizită lui Lukács, și i-a spus că prelungirea dată cabinetului coaliției s'a făcut numai din considerații față de recrearea Maj. Sale și că la toamnă Maj. Sa va apela din nou la serviciile lui Lukács; acesta să facă deci toate pregătirile în timpul verei, pentruca la toamnă să se poată apuca de împlinirea misiunii sale. Lukács a petrecut vara în Gastein, unde a fost vizitat de Kristoffy, cu care a avut dese și lungi întrevederi. Lukács a mai primit și alte vizite și și-a organizat, pe hârtie, o întreagă armată de agenți, cari așteaptă ordinele sale. Planul lui Lukács și Kristoffy este ca la toamnă să se pornească o campanie cu devize „socialiste“ pentru a înfrânge actualele grupări de partide.

„Pesti Hirlep“ e chiar „informată“ că din diferite izvoare austriace s'ar fi pus la dispoziția lui Lukács sume enorme, cari îi vor face posibilă o întreagă serie de înverșunate campanii electorale...

„Lukács ante portas!“ Căciuliți-vă, umiliți-vă și ingenunchiați coaliționiști... bizantini!

Chestia naționalităților în presa vieneză. Conte Batthyányi, cunoscuta nulitate politică, s'a simțit îndemnat să-și spună și el cuvântul în chestia naționalităților — din prilejul memoriului medicilor români. Conte Batthyányi a publicat în „N. Wiener Tageblatt“ un articol în care se leagă de Regatul României și preamărește liberalismul maghiar.

La acest articol răspunde, tot prin „N. W. Tageblatt“, dl Dr. Alex. Vaida, arătând, cu dovezi la mână, cât de lipsite de temei sunt afirmațiile contelui Batthyányi. Dl Vaida începe cu constatarea că situația naționalităților din Ungaria nu e atât de favorabilă precum o descrie contele B. Dl Vaida declară apoi că consideră ca inutil de a mai vorbi de legea electorală și de modul cum se fac alegerile la noi. Dânsul se mărginește a spune că naționalitățile din Turcia

se bucură de o soartă mai bună ca naționalitățile din Ungaria.

Legea votului „universal“ a contelui Andrássy nu are alt scop de cât schimbarea în mai rău a legii actuale în defavoarea naționalităților.

Școlile naționalităților se maghiarizează cu mijloace „legale“. Dl Vaida citează unul dintre miile de exemple: Autoritățile comunale primesc un ordin dela guvern să clădească o școală nouă, deoarece inspectorul școlar a constatat că școala confesională română nu corăspunde cerințelor de igienă. Vechea școală se închide, însă numai spre a se redeschide peste scurt timp ca o școală a statului, cu limba ungară ca limbă exclusivă de predare.

Statul cumpără moșii în regiunile locuite de naționalități și le colonizează cu unguri, astfel că locuitorii băstinași trebuie să piară sau să emigreze.

Dacă cineva se încumetă să înființeze o asociație nemaghiară, acela e aspru pedepsit. Dl Vaida citează exemplul celor patru deputați români, cari își așteaptă ridicarea dreptului de imunitate spre a fi aruncați în temniță.

„Domnul conte, care atinge numai în mod fugitiv chestiunea naționalităților din Ungaria, se ocupă mai pe larg de situația ungarilor din România și polemizează cu statul vecin despre soarta acestora. Informațiile domnului conte relativ la România sunt greșite. În România nimeni nu e prigonit din cauza religiei sale, nici chiar evreii. Dl conte ar face bine să se ducă la București și să viziteze bisericile spre a auzi predici în limba germană franceză, și ungară.“

Ar fi de dorit ca contele Batthyányi să studieze mai bine chestiunea naționalităților și să aibă totdeauna în vedere inscripția de pe palatul imperial din Viena: „Justitia regnorum fundamentum“, pe care o poate recomanda ca deviză celorlalți politicieni maghiari. Atunci poate că pacea se va restabili între unguri și naționalități.

Condamnarea unui general. Din Constantinopole se anunță: Generalul Mustafa Remzi, care se află ca comandant la Adana în timpul masacrelor, a fost osândit de către consiliul de război la 3 ani de închisoare; iar fostul valiu Dșevad a fost scos din serviciu pe timp de 6 ani.

Ciceronii din Genua se alătură cu predicție la călătorii din America, fiindcă aceștia nu se mai satură admirând toate relieviile lui Columb, oricât de neînsemnate ar fi. Ciceronele nostru săriă și se învârte, ca și când ar fi înghițit o saltea cu drot... Eră plin de viață și nerăbdare.

Ne zise:

„Veniți, Gentilmen, veniți. Am să vă arăt scrisori scrise de Cristofor Columb, scrise de el însuș, cu mâna lui, veniți!“

Ni-a dus la primărie. După necurmăte zângănituri de chei și trântituri de uși, — scrisoarea eră înaintea noastră. Ochii Ciceronului străluciau. Săriă în jurul nostru și pipăia pergamentul cu degetele.

„Ce v'am spus, Gentilmen? N'am dreptate? Scrisoarea lui Cristofor Columb, scrisă de el însuș!“

Ne uitam la el indiferenți, impasibili. Doctorul se uită câteva clipe la pergament. Apoi zise, fără nici un semn de interes deosebit: „Ferguson — cum... cum ziceai că-l cheamă pe omul care a scris asta?“

Cristofor Columb, marele Cristofor Columb!“

Doctorul se uită din nou la scrisoare.

„A scris-o el, sau altcineva?“

— El a scris-o, el, Cristofor Columb, cu mâna lui proprie!“

Doctorul se întoarse și zise:

„Eu am văzut în America un copil de 14 ani care scria mai frumos!“

— Asta a scris o, însă, marele Cristo...

— Nu mă privește cine a scris-o. E cea mai urită scrisoare ce mi-a fost dat să văd vreodată. Să nu crezi că poți să-ți bați joc de noi fiindcă suntem streini. Nu suntem loviți cu leuca. Dacă poți să ne arăți ceva frumos scris, aratăni-o. Dacă nu, să trecem înainte!“

Am pornit. Ciceronele eră turburat, dar părea că vrea să mai facă o încercare. Nădăduia că va ști să ne facă o surprindere.

„Gentilmen, veniți cu mine. Am să vă arăt un bust frumos, admirabil, al lui Cristofor Columb! Superb, măreț, admirabil!“

Ne-a condus înaintea unui bust — într'adevăr superb! Ciceronele se oprî, se retrase câțiva pași și-și luă o atitudine impunătoare:

„Poștiți, Gentilmen, bustul lui Cristofor Columb, superb, admirabil. Bust frumos, pedestal frumos!“

Doctorul se uită cu luare aminte la bust.

„Cum spuneați că-l cheamă pe domnu' ăsta?“

— Cristofor Columb, marele Cristofor Columb!“

— Cristofor Columb, marele Cristofor Columb? Ce-a făcut?“

— A descoperit America! A descoperit-o el! Ce naiba!

— A descoperit America? Socoteala nu se potrivește. Și noi suntem din America, dar n'am auzit de asta. Cristofor Columb — frumos nume! E mort?“

— *Corpo di Bacho!* De trei sute de ani.

— De ce a murit?“

— Nu știu! Nu pot s'o spun.

— Poate de bubat?“

— Nu știu, Gentilmen. Nu pot să spun de ce a murit.

— Poate de pojar?“

— Posibil... posibil... nu știu. Cred că a murit de ceva.

— Părinții îi mai trăiesc?“

— Im-po-si-bil!“

— Care e bustul și care e pedestalul!“

— *Santa Maria!* Asta e bustul și asta e pedestalul.

— Văd, văd. O combinație reușită, foarte reușită! Domnul acesta e pentru întâiaș dată bust?“

Gluma asta nu prinse. Ciceronii nu sunt în stare să înțeleagă finețele umorului american...

Tot atât de bine am petrecut și cu Ciceronele din Roma. Eri am petrecut din nou trei sau patru ceasuri în Vatican, acest oraș miraculos plin de curiozități. De multe ori eram să izbucnim în exclamații de admirație nefățărită, — dar ni-am stăpănit. Cu greu, ce-i drept, dar

Demascarea manoperelor ungurești.

— Medicii excursioniști în România. —

După congresul din Budapesta, medicii intruniți la congres au plănuit o excursie la Constantinopole — peste București-Constanța. În altă parte a ziarului nostru, la știrile zilei, vorbim mai pe larg despre plecarea și sosirea medicilor în România, aici vom relata numai cele petrecute în Constanța.

Ziarul „Minerva” din București scrie următoarele despre intrigile ungurești:

„Se știe, că vecinii noștri unguri, pentru a împiedeca pe congresiștii acestia să viziteze Capitala României, nu s’au dat înapoi de a întreprinde mijloacele josnice de a comite adevărate meschinării.

Așa drept pildă, trenul special ce transportă pe cei 200 excursioniști, din care 60 unguri și restul medicii francezi, englezi, germani, americani, etc., tren ce trebuia să sosească în București la 11 și 50 a. m. a fost întârziat trei ore în gara Timișoara, sub pretextul ivirii unui defect la locomotivă!

De asemenea, congresiștii au fost oprți o oră la Mehadia, pentru a vizita stațiunea, deși oprirea aceasta nu fusese prevăzută în program.

Cu modul acesta, medicii străini au sosit în Capitală abia la orele 3 după amiază, și cum trenul pentru Constanța urmă să plece la orele 4 și 5 minute, este evident că a rămas foarte puțin timp pentru ca distincții oaspeți să poată vizita instituțiunile cu care noi ne mândrim.

Ceeace însă a revoltat cu drept cuvânt pe toată lumea, sunt manoperile josnice de care au uzat reprezentanții „cavalerismului” maghiar, pentru a face să se contramandeze frumoasa primire și banchetul ce se organizase la Constanța pe bordul vaporului „Regele Carol” pentru toți congresiștii, adică chiar și pentru medicii unguri.

Dar să povestim faptele în ordinea lor.

După cum se știe din cele publicate în unele reviste străine, medicii cari au participat la congresul din Budapesta au fost speculați în modul cel mai nerușinat de către cassa Lang, în tovarășie cu organizatorii congresului.

În adevăr, pentru a nu cită decât un exemplu, menționăm că s’au încasat congresiștilor străini câte opt coroane drept taxă de comision pentru

ne-am stăpănit; e muncă grea și puțini vor fi fost în stare s’o săvârșească. Ciceronele eră încurcat și zăpăcit. Se frământă și se chinuie să ne arete ceva extraordinar, — înzadar, pe noi nimic nu ne interesează. Rezervase până la urmă o mumie din Egipt, poate mumia cea mai bine conservată din întreagă lumea. Cu asta voia să ne cucerească. Eră atât de sigur de succes, încât îi revenise entuziasmul.

„Iată, Gentilmen, o mumie, o mumie!”

Liniștit și fără avânt, ca de obicei, ni-am ridicat ochii încet înspre mumie.

„Ferguson, cum spuneași numai că-l chiamă pe domnul ăsta?”

— Cum îl chiamă? N’are nume. E o mumie, o mumie din Egipt.

— Da, da, înțeleg. S’a născut aici?

— Nu! E o mumie egiptiană.

— A, da. Poate e franțuz?

— Nu, — nu e franțuz, nici italian. S’a născut în Egipt!

— În Egipt? N’am auzit de numele ăsta. Poate ceva sat pustiu. Mumie! — Mumie! Ce serios e, ce grav! A da, poate e mort?

— Sacrebleu! E mort de trei mii de ani!”

Doctorul se întoarse înspre el cu mânie fățărâită.

„Ce înseamnă glumele astea? Vrei să-ți bați joc de noi fiindcă suntem streini și am venit aici să vedem și să învățăm ceva? Cară te de aici cu scheletele d-tale tâmpite. Dacă ai vre-un cadavru frumos și proaspăt, — arată-ni-l, dar nu ne mai plictisi cu astfel de lucruri, căci te tocăm în cap!”

o persoană, spre a li se înlesni procurarea de locuințe.

Pentru organizarea excursiunii Budapesta-București-Constanța-Constantinopole, s’a perceput fiecărui excursionist, câte 600 coroane, când drumul și toate speșele nu se ridică nici la jumătatea acestei sume!

Odată sosiți la București, deși eră prevăzut în programul excursiunii vizitarea orașului în trăsură și un dejun servit la hotel Bulevard, totuși prin o întârziere calculată, plimbarea ca și dejunul au fost suprimate și numai foarte puțini dintre congresiști au putut vizita în pripă Capitala, luând masa la Bulevard.

Din inițiativa dlui Dr. Pilescu, medicul șef al orașului Constanța, dl Boteanu și dnii d-ri Tulbure, Sadoveanu, Margarit, etc. au organizat congresiștilor o prea frumoasă primire și un banchet ce trebuia să se servească pe bordul vaporului „Regele Carol.”

Este greu de descris entuziasmul provocat printre orășeni la știrea sosirii congresiștilor și de sigur că li s’ar fi făcut o primire și din cele mai frumoase, dacă nemernicia ungurească nu strică iarăș totul...

În adevăr, cu puțin timp înainte de ora când trebuia să sosească trenul, se primește la inspectoratul serviciului maritim o telegramă din partea dlui Lang, care dându-se drept conducător al excursiunii, cerea ca sub nici un motiv să nu se întârzie plecarea vaporului „Dacia”, făcând responsabilă direcțiunea de ori-ce întârziere și declarând că congresiștii renunță din lipsă de timp la banchetul ce fusese organizat în onoarea lor.

Se înțelege că primirea telegramii acestia a indispus cu desăvârșire pe inițiatorii manifestațiunii ce se organizase în cinstea oaspeților străini, și publicul a făcut un gol desăvârșit la sosirea trenului în port.

Abia târziu s’a aflat meschina manoperă a impresarului Lang, și cea mai mare parte din medicii congresiști străini blamau în mod energic procedeele acesta ungurese, grație căruia oamenii trebuiau să se culce nemâncăți!

Graba imbarcării pe vapor a provocat o serie de încurcături la bagaje, ceea-ce a indispus mai mult pe congresiști și din cauza aceasta s’au produs o serie de incidente dintre care unele foarte violente.

La un moment dat, unul dintre funcționarii Cassei Lang și-a permis să adreseze o mulțime de necuviințe la adresa României și Românilor; el, însă, a fost repede pus la locul lui de către dl doctor profesor Stănculeanu, care l-a silit să retracteze obrăznicile ce debitase.

Incidentul acesta a avut darul să exaspereze și mai mult grupul de excursioniști francezi, care în momentul plecării vaporului au început să strige din toate puterile: „Trăiască România”, în timp ce după cheiu se răspundeă cu strigăte de: „Trăiască Franța” și una din doamnele din grup, complectă demonstrația repetând mereu strigătul de „Jos Ungurii!”

Menționăm aici încă un fapt care pune în evidență ciudata mentalitate ungurească:

Cele 15 vagoane ale căilor ferate maghiare ce formau trenul special ocupat din excursioniști, aveau toate, dar absolut toate lămpile defectuoase, așa că cea mai mare parte din drumul de la București la Constanța a fost făcut de călători într’un complet întuneric!

Incercările personalului românesc de a aprinde lămpile au fost zadarnice, fiindcă în mod intenționat se aranjase lucrurile, spre a indispușe și mai mult pe călători în contra noastră, a românilor — cel puțin așa își închipuiau bunii noștri vecini. Firește însă că și manopera aceasta li s’a întors împotriva.

Din cauza lipsei de lumină și a atitudinii îndrăznețe pe care o aveau dl Lang și oamenii

săi față de cei doi medici români cari au însoțit pe excursioniști la Constanța, dl Dr. profesor Stănculescu a avut mai multe incidente cu acești domni.

Și ca să terminăm, relevăm după cele ce ni s’au comunicat — atitudinea extrem de provocătoare pe care au avut-o cu ocaziunea acestor incidente, un oare-care domn controlor sau inspector al vagoanelor de durmit, un ungur pripășit la noi, care făcea pe spionul printre congresiști.”

CRONICA LITERARĂ ȘI ARTISTICĂ.

Infiițarea soc. scriitorilor români. O parte din scriitorii români s’au întrunit zilele trecute în localul cafenelei „Boulevard” din București și au hotărât infiițarea unei societăți.

Intrunirea a fost prezidată de dl. D. Anghel care arată scopul societății și roagă pe cei prezenți să adereze la întemeierea ei. În acelaș sens vorbesc d-nii Sadoveanu, Em. Gârleanu și I. Scurtu.

Apoi s’a redactat următorul proces verbal:

„Astăzi, 21 August 1909, o parte din scriitori aflați în capitală s’au întrunit și au hotărât întemeierea unei societăți de ajutor mutual și de apărare a intereselor lor profesionale. Toți scriitorii cari, din diferite motive, n’au putut lua parte la această întrunire sunt rugați să iea parte la viitoarea adunare, care va avea loc la 2 Septembrie, ora 3 p. m. în foayerul Teatrului Național.

Atunci se va face constituirea legală a societății și se vor vărsa primele fonduri.”

Iată și numele scriitorilor cari au luat parte la această întrunire:

Domnii: I. Adam, D. Anghel, N. N. Beldiceanu, D. Ciotori, Ludovic Daus, Al. G. Doinaru, N. Dunăreanu, Em. Gârleanu, A. Herz, St. O. Iosif, Ion Minulescu, Corneliu Moldovan, M. Sadoveanu, V. Savel, I. Scurtu și Th. Stamatiade.

La această întrunire au luat parte și reprezentanții ziarelor L’Independance Roumaine, Viitorul, Universul și „Minerva”.

În urmă scriitorii au hotărât să ceară și concursul presei.

— În unul din numerele din urmă ale revistei „La semaine Litéraire” ce apare la Geneva, domnul Montandon, cunoscut publicului român, a publicat într’o traducere reușită povestirea „Istoria unei pălării” a d-lui Sadoveanu. De altfel, în ultimii ani, din nuvelele d-lui Sadoveanu au apărut traduceri aproape în toate limbile europene.

— Între Varietățile Nr. 6 al „Albinei” din 1873 cetim sub titlul: „Parlamentul maghiar din Pesta pentru câteva minute... romanizat. O scenă pentru Gura Satului” următoarele cari merită a fi improspătate: Este lucru cunoscut, că domnii deputați dela dieta ungurească cam peste tot nu sunt diligenți și acurați. Așa mai săptămânile trecute trebuia să se iee măsuri, ca și în școale pentru copii cei neglijenți, spre a face posibilă începerea ședințelor la 10 ore. Dar toate măsurile nu-și ajunseră scopul. Înainte de o săptămână, într’una din zile, la 10 ore, nime nu se află în sala dietei decât deputații români Sigismund Borlea și Partenie Cosma, cela ocupând loc în stânga extremă, acesta în stânga centrală. Atunci le veni în minte să deschidă ei ședința și să țină parlament român, pertractând unul după altul în limba română. Astfel unul dete cuvânt celuilalt și se vorbi și se făcură propuneri și se primiră în limba română, până când sosiră mai mulți deputați maghiari, cari puseră capăt comediei deputaților români.”

CRONICA EXTERNĂ.

Criza din Serbia. În Balcani, în vremile din urmă crizele politice se țin lanț. Serbia, abia s'a recules din frământările conflictului grav în care intrase pe urma protestului împotriva anexării Bosniei și Herțegovinei, și iarăș are să întâmpine o criză guvernamentală.

Cauza crizei e, și de data aceasta, prințul George. căruie temperamentul său violent nu-i lasă pace. Partidele politice certate ele între ele, sunt o mare piedecă în calea unei păci stabile. Cabinetul Novacovici și-a dat demisia, dar a fost reconfirmat prin Rege Prin reconfirmarea aceasta, însă, criza încă n'a fost definitiv rezolvată. Îndepărtarea lui Pașici întâmpină dificultăți. Contrar declarațiunii sale făcute în consiliul de miniștri, că dânsul nu are de gând să împedice împăcarea. Pașici totuș nu se arată dispus să plece. Progresiștii, naționaliștii și tinerii radicali, cari formează majoritatea Scupștinei și a cabinetului, persistă însă în cererea lor relativ la eliminarea lui Pașici.

Multe frământări pricinuieste și prințul George, care nu poate fi înduplecat să părăsiască țara măcar pe câtăva vreme, dând astfel răgaz spiritelor să se liniștească. În afacerea aceasta se așteaptă în curând un demers hotărîtor. Îndată ce noul ambasador rus, Hartung, își va fi luat postul în primire, ministrul Milovanovici îl va ruga ca să stăruie pentru primirea prințului George la curtea din Petersburg. Se speră că prințul George va fi înrolat în armata rusă. În timpul absenței sale, care va dura un an sau doi, se va face tot posibilul spre a restabili bune relațiuni cu Austro-Ungaria și de a clarifica și situația internă a prințului George.

„Prawda“ scrie despre situațiunea politică din Serbia un articol senzațional, în care se emit idei răsturnătoare a ordinii actuale de lucruri. Ziarul conchide la o schimbare de Dinastie. În toate statele civilizate politica e condusă de suveranii țării. Serbia n'are însă un suveran capabil. Țara e grav bolnavă și numai o schimbare de Dinastie o poate vindeca. Articolul acesta face mare senzație, de oarece „Prawda“ e ziarul partidului progresist și se află sub conducerea lui Nenadovici.

Criza din Grecia. Situația politică internă din Grecia rămâne tot nelămurită. Ziarul parisiian „Matin“ află din Atena că situația a devenit din nou gravă, deoarece e îndoelnic dacă partizanii lui Theotokis, șeful fostei opoziții, vor sprijini noul guvern.

Monitorul oficial a publicat punerea în disponibilitate a principelui moștenitor și a prințului Nicolae, precum și concediile acordate celorlalți principii.

„Lokalanzeiger“ află din Roma că și acolo s'a vorbit foarte mult despre abdicarea regelui George al Greciei. Acum câteva zile regele a declarat unui diplomat străin că are de gând să renunțe la tron. Diplomatul a comunicat această declarațiune colegilor săi, cari la rândul lor au remis știrea guvernelor lor.

Cercurile italiene cred că curțile din Londra, Petersburg și Berlin, cari sunt în relațiuni de rudenie cu regele Greciei, i-au comunicat acestuia că abdicarea lui ar cauza prestigiului Greciei un prejudiciu mai mare ca nenorocirea din 1897.

În legătură cu abdicarea Regelui, câteva ziare din străinătate publicaseră știrea că la Copenhaga s'ar fi cumpărat câteva palaturi pentru familia regală a Greciei. Cercurile bine informate din Atena dau o categorică desmintire acestor știri.

Regele are la Copenhaga un mic palat și nu și-a manifestat dorința de a cumpără și alte case.

ECONOMIE.

Foloasele grapei de livezi.

Faptul, că roada livezilor e din ce în ce mai nemulțămitoare, ne îndeamnă să atragem luarea aminte a economilor noștri asupra foloaselor ce ni le dă întrebuințarea grapei de livezi (de mușchi). S'a dovedit, că prin grăpare pe lângă că s'au îndoit produsele (roada) fănațelor, dar s'au îmbunătățit și calitatea ierbii. Grăparea e aproape de acelaș preț cu gunoarea. Dacă grăpăm și și gunoim, roada e de 3—4 ori mai mare. Gunoarea fără grăpare nu plătește mult. Profesorul Anderegg, în lucrarea sa intitulată „Cultivarea națională a livezilor din locuri muntoase“, arată, că o livadă îmbărtită în 4 părți deopotrivă de mari, a dat rezultatul următor: 1. partea negrăpată și negunoită a dat 377 kgr. fân; 2. partea negrăpată dar gunoită 833 kgr.; 3. partea grăpată dar negunoită 770 kgr., iar 4. partea grăpată și gunoită 1562 kgr.

Prin grăpare se urmărește scopul de a îndepărta mușchii; de a scormoni (deschide) pământul de așa, ca cei trei factori dătători de viață pentru plante: aerul, umezeala și căldura să poată străbate neimpiedecați. O grapă de livezi bună e plug și în acelaș timp și grapă, de oarece taie iarba bătuțită, scoate din pământ rădăcinile putrezite și prin aceasta înraurește asupra încolțirii (rămurirei) rădăcinilor sănătoase; stărpește o mulțime de insecte stricacioase; risipește mușunoaiele de furnici și de soboli, prin urmare iarba să poate tăia până la pământ. Despre acest folos s'au convins cu deosebire cei cari cosesc cu mașina.

Cum astăzi neajunsurile sunt multe, nu putem recomanda din destul economilor noștri, ca parte singuratici, parte întovărășindu-se, să se provadă cu grape de livezi. Noi bucurosi le mijlocim procurarea de astfel de grape bune și folositoare.

Sibiiu, 7 Septemvrie 1909.

Comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiu“.

Pant. Lucașu
prezid.

Victor Tordășianu
secretar.

ȘTIRI.

Adunarea generală a Astrei în Sibiiu. În sensul §§-lor 23 și 25 din statute membrii Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român se convoacă la *adunarea generală ordinară* în Sibiiu, în zilele de 12 și 13 Octomvrie n. 1909. Programul adunării: Ședința I. Marți, la 12 Octomvrie st. n. la orele 10 $\frac{1}{2}$ a. m. în sala festivă a „Muzeului Asociațiunii“. Ordinea de zi: 1. Deschiderea adunării generale. 2. Înscrisirea delegaților prezenți. 3. Raportul general al Comitetului central. 4. Alegerea comisiunilor pentru: a) examinarea raportului general; b) cenzurarea socotelilor anului 1908 și a proiectului de buget pe anul 1910; c) înscrierea membrilor. 5. Prezintarea eventualelor propuneri. 6. Conferința d-lui Agârbiceanu. Ședința II. Miercuri, la 13 Octomvrie st. n. la orele 10 a. m. în sala festivă a „Muzeului Asociațiunii“. 1. Rapoartele comisiunilor. 2. Fixarea locului pentru adunarea generală din 1910. 3. Dispozițiuni pentru verificarea procesului verbal. 4. Inchiderea adunării generale. La orele 4 p. m. în sala festivă a „Muzeului Asociațiunii“ va avea loc ședința festivă a secțiilor științifice literare, conferințe și împărțirea premiului Andreiu Murășianu.

Sibiiu, din ședința comitetului central al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“, ținută la 2 Septemvrie 1909. *Iosif Sterca Suluțu* m. p., prezident, *Oct. C. Tăslăuanu* m. p., secretar.

Jubileu de 25 ani de muncă. Un pătrar de veac a muncit, fără întrerupere, cu stăruință și hărnicie, culegătorul-tipograf *Ioan Pinciu* în serviciul tipografiei arhidiecezane, în care apare și ziarul nostru.

Tovarășii săi de muncă i-au oferit din acest prilej rar un banchet, Sâmbătă, 4 Sept. n., sărbătorind pe muncitorul harnic și neobosit.

Cinste și respect muncii!

Conferință pentru intelectuali. Comitetul despărțământului Abrud—Câmpeni al Asociațiunii, cu intervenirea dlui medic Simeon Stoica, va ține o conferință la 11 Septembrie (serbătorea tăierei cap. Sf. Ioan) st. a. c. în pavilionul de vară a dlui Urmössy Sándor în Abrud.

Subiectul conferinței va tractă despre „Ivirea și originea omului pe pământ“.

Inceputul precis la $\frac{1}{2}$ 8 ore seara, cu intrare liberă gratuită.

Toți P. T. Domni și Doamne din loc și jur sunt invitați a lua parte la această interesantă conferință. Abrud la 1 Septembrie 1909. Comitetul.

Adun. desp. Hațeg al „Astrii“. Comitetul cercual al despărțământului VII. al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“, invită prin aceasta pe toți doritorii și sprijinitorii literaturii românești, la adunarea ordinară, ce se va ține la 26 Septemvrie st. n. a. c. la 10 ore a. m. în biserica greco-catolică din Ostrovul mare, având următorul program:

1. Deschiderea adunării generale prin președinte. 2. Raportul secretarului. 3. Raportul casierului. 4. Raportul bibliotecarului. 5. Esmiterea unei comisiuni pentru cenzurarea rapoartelor, iar alta pentru înscrierea membrilor. 6. Prelegere economică cu schiopticonul. 7. Referada comisiunilor. 8. Statorirea bugetului. 9. Eventuale propuneri. 10. Esmiterea a 2 delegați pentru adunarea generală a „Asociațiunii“. 11. Inchiderea adunării.

Din ședința comitetului ținută la 3 Septemvrie st. n. 1909. *Dr. Gavril Suciu*, directorul desp. *Victor Pop*, secr. desp.

Congresiștii din Budapesta la Constanța. În programul congresului medical ținut la Budapesta eră și o excursiune a congresiștilor, prin România, la Constantinopole. În urma neparticipării medicilor români la congres, Ungurii au schimbat itinerariul prin Zemlin-Belgrad-Sofia-Constantinopole. Medicii francezi au protestat însă contra acestei dispozițiuni și au decis excursiunea prin Predeal-București-Constanța. La această hotărâre s'au asociat medicii italieni, belgieni, spanioli, portughezi, olandezi și suedezi și în număr de peste 200 de inși au și plecat din Budapesta! Ungurii încercaseră să înduplece medicii străini să facă drumul mai scurt peste Vărciorova, pentru a nu le da prilej să vază valea încântătoare a Prahovei.

Nu numai atât. Șoviniștii din nărav, maghiarii au făcut tot ce le-a stat prin putință ca congresiștii medici străini să nu poată profita de trecerea prin București. În acest scop ei au întârziat în Ungaria trenul lor special cu trei ore, pentru ca astfel sosirea în București să coincidă cu plecarea imediată spre Constanța. Cu modul acesta ungurii credeau, că medicii străini nu vor putea vizita orașul.

Direcțiunea căilor ferate române însă, care a fost înștiințată de această întârziere intenționată, a luat măsuri, ca trenul cu congresiștii să plece

spre Constanța cu întârziere de o oră. Astfel medicii străini au putut să profite de această oră, spre a vizita câteva instituții medicale.

Trenul cu congresiștii era anunțat să sosiască la orele 11 și 55 m. Pe peronul gării aștepta un număr restrâns de medici români, cari veniseră să salute oaspeții străini. La orele 12 fără un sfert a sosit, prin Predeal, un grup de vre-o 30 de excursioniști, cari n'au voit să ție seamă de itinerarul oficial maghiar, ci au ales valea Prahovei, rămânând încântați de cele văzute.

Călăuziți de colegii români, medicii excursioniști au vizitat Bucureștii.

D. dr. Bransford Lewis, profesor la facultatea din St. Louis, în tot timpul când a vizitat orașul, nu încetă să-și arete admirația pentru toate instituțiile pe cari le-a vizitat, exprimându-se că Bucureștii are asemănare cu orașele mexicane.

Profesorii francezi Dubois, Dallée, Lenglet, Diriar spuneau că se simt ca la ei acasă în mijlocul românilor, pe cari îi cunoaște azi pentru prima oră. În Ungaria — spuneau d-lor — n'aveam cu cine ne înțelege.

Alți d-ni medici congresiști, între cari profesorul olandez A. C. Fen Hove și-au arătat în repetite rânduri nemulțumirea lor de modul cum a fost organizat congresul de la Budapesta. Din această pricină mulți d-ni medici au fost nevoiți să-și facă comunicările în fața sălilor goale.

Pe de altă parte, întârzierea cu 3 ore a trenului special a produs indignarea congresiștilor când au aflat că această întârziere a fost intenționat provocată.

Despre medicii români, congresiștii s'au exprimat în termenii cei mai elogioși, spunând că lucrările celor mai mulți din ei sunt universal cunoscute și că multora știința medicală le datorește descoperiri științifice importante.

În ce privește congresul din Budapesta, D. dr. E. Dabout spune că congresul n'a prezentat mult interes deoarece n'a adus nici o contribuție științei. A fost mai mult un congres de serbări, foarte obositor.

Cea mai mare parte dintre medicii excursioniști, la înapoierea din Constantinopol, unde vor sta 5 zile, vor rămâne mai mult timp în București. Cu acest prilej unii din ei și-a propus să viziteze și Sinaia.

Din Constanța se telegrafiază că medicii excursioniști au sosit și acolo cu mare întârziere.

La sosire s'a produs o mare învălmășeală, iar medicii unguri au provocat mai multe incidente, despre cari raportăm la alt loc.

Excursioniști francezi în România. „Revue generale des sciences“ din Paris a organizat o excursiune în Turcia, România, Crimeea și Bulgaria. La această excursiune iau parte 216 excursioniști, înalte personalități aparținând industriei, finanței, apoi diferiți profesori de la Sorbona și Colegiul de Franța, membri ai Academiei franceze etc.

Excursioniștii se vor oprî mai mult în România — „în această oază latină“ — cum o denumesc ziarele franceze cari vorbesc cu mult entuziasm de România.

Un atentat polițienesc în contra lui Stolypin. Organul octobriștilor „Goloss“ din Petersburg anunță că având primul-ministru rus Stolypin să plece la moșia sa din gubernia Kowno s'a întâmplat un atentat în contra lui, în împrejurările acestea: Înainte de a trece Stolypin gara numită Varșovia, deodată mai multe sârme de telegraf căzură și opriră în mersul său un automobil în care se aflau trei bărbați și o femeie. Polițiștii secreți care erau însărcinați cu supraveghierea ministrului rus, au arestat pe cele patru persoane din automobil, și au constatat că în adevăr se plănuise un atentat în contra patro-

nului lor. S'a procedat la multe arestări. În sferile oficiale se consideră însă acest pretins atentat ca un act fără nici o însemnătate.

Un vas de război francez bombardat de către alt vas francez. Comandantul vasului „Gloire“, Jaurès, fratele oratorului socialist, bombardând în timpul unor trageri de onoare ale escadrei de Nord la poligonul naval de Quiberon, încrucișetorul-cuirasat „Marseillaise“ și pricinându-i mari pagube, ministrul de marină a orânduit o anchetă. Ancheta aceasta se va conduce cu atâta mai sever, cu cât e știut că comandantul Jaurès e un adept al unor teorii ale fratelui său. Opinia publică e alarmată. „Marseille“ avea pe bord pe contra-amiralul Anvert. „Gloire“ a tras 5 proiectile dintr'un tun calibru 47 milimetri. Ancheta nu e terminată încă.

O convorbire între Zeppelin și împăratul Francisc Iosif. Conte Zeppelin, venind dela Berlin, a făcut o vizită monarhului nostru, cu care a avut o interesantă convorbire în Constanț. Conte Zeppelin a povestit împăratului amănuntele accidentului de la Bitterfeld. În decursul convorbirei, împăratul a spus că balonul de sigur va avea un rol important în războaiele viitoare. „Dumnezeu să mă ferească de un asemenea război“ a adăugat împăratul. Continuând împăratul a spus că și Austria trebuie să-și îndrepte atențiunea asupra chestiunii baloanelor.

Venind vorba despre primirea entuziastă ce i-a făcut-o lui Zeppelin populația din Berlin, împăratul a spus că și populația vieneză ar face contelui o astfel de primire dacă ar sosi cu balonul la Viena.

Plănuirea unui atentat contra Țarului. Se comunică din Constantinopol, că guvernatorul Dardanelor a fost anunțat cum că la Odessa se află un individ, care vrea să comită un atentat contra Țarului.

Tot astfel a fost informat și ambasadorul din Londra, că în prezent se află la Constantinopol 13 anarhiști ruși cari voesc să comită un atentat contra Țarului, cu ocazia vizitei lui la Constantinopol. S'au luat măsuri foarte severe.

Meetingul naționaliștilor germani la Viena. Naționaliștii germani au aranjat Sâmbăta trecută între orele 10—12 a. m. un mare meeting la care au luat parte peste 10.000 oameni.

Meetingul a fost aranjat în amintirea luptei din pădurea Teutoburg, de fapt însă pentru a provoca pe cehi.

Poliția a luat din vreme măsuri pentru a evita ori ce scandal. Armata a fost pregătită. Mulțumită acestor măsuri, totul a decurs în cea mai mare ordine.

O nouă excrocherie în Rusia cu un balon. Acum câteva luni un individ care se da drept aviator cunosător în ale baloanelor și aeroplanelor, s'a oferit ministrului de război din Rusia și câtorva mari duci să construiască un aparat după un sistem cu totul nou. Repede i s'a pus la dispoziție 100,000 de ruble. Pe ziua de Duminică inventatorul excroc, un așume Zachoroff, trebuia să facă experiențe cu noul aparat.

Chiar în ziua aceea însă Zachoroff dispărură fără de urmă.

Poliția, făcând o vizită în atelierul lui, nu a găsit decât niște instrumente ordinare de mecanică.

Scufundarea unui vas. Vaporul danez „Lolland“, în drumul de la Blyth la Korsoer, s'a scufundat Miercuria trecută în timpul dimineții, la 80 de mile depărtare de Blyth, din cauza deplasării încărcăturii. Șeaze oameni din echipagiul au fost salvați de o barcă suedeză. Căpitanul și ceilalți oameni din echipagiul și un călător probabil că au perit.

Mare nenorocire în Constanța. Marti, la orele 10 seara s'a deslănțuit în Constanța (România) o furtună groaznică. Trăznetele s'guduiau văzduhul cu așa neobicinuită putere și fulgerele se succedau cu atâta orbitoare și ametoare repeziune, încât par'că toți se așteptau la o catastrofă. O ploaie torențială însoțită de grindină destul de mare se revărsă în potop. Dar descărcăturile electrice urmau mereu, furtuna nu slăbia și lumea se întrebă mereu cu o nemărginită grijă: „oare, unde o fi trăsnet? oare unde s'o fi dărâmat ceva?“

După puțin se află că din nenorocire temerea generală, presimțită, a fost întemeiată.

Catastrofa și-a ales cu victime un mare număr de soldați ai regimentului 12 Călărași.

Șase sute de soldați erau strânși sub un șopron dela casarma aceluia regiment și furtuna în grăvia ei, a dărâmat șopronul peste nenorociții soldați. S'au scos de sub dărâmături opt morți și o mulțime de răniți. Soldații aceștia sunt schimbași și erau concentrați pentru exerciții.

Pompierii și trupele din garnizoana Constanța au sosit numai decât la fața locului pentru a se apuca la opera de salvare a răniților.

Descoperirea polului nordic. Telegramele sosite în zilele din urmă anunță o senzație: Americanul Cook a reușit să ajungă la polul nordic, unde a infipt stindardul american! Nenumăratele încercări de a străbate, prin mările de ghițuri, până la acest punct extrem al pământului par a fi reușit în urmă.

Exploratorul Cook care se află pe bordul vasului „Hans Egede“ a povestit că s'a imbarcat la 19 Februarie 1908, având cu sine 11 oameni, 103 câini și 13 sănii.

Expediția a plecat dela coastă spre apus. Intunerecul și frigul a împiedecat marșul foarte mult. Temperatura scăzuse la minus 83 grade Fahrenheit. Mai mulți câini au înghețat. Expediția însă a mers tot înainte pe urmele animalelor sălbatice. S'au împușcat cu această ocaziune 100 boi sălbatici, 7 urși și 300 de iepuri.

Când a ajuns vasul la punctul extrem nord al Danemarcei, mai mulți ziaristi i-au eșit înainte pentru a-l interviua. Cook le-a declarat însă fără nici o ezitare, că el nu le poate spune nimic, de oarece are angajament cu „New-York Herald“. Din cauza aceasta el nu se poate exprima decât foarte rezervat. Dar ca să dovedească că a fost în adevăr la Polul Nord arată ziaristilor observațiunile sale astronomice, făcute zi cu zi. De altminterlea după Cook nu e lucru principal că a putut să ajungă la Polul Nord, ci constatarea că a descoperit acolo o întindere de vre-o 30,000 de miluri pătrate. Cook e convins că descoperirile lui vor fi confirmate de orice aeropag științific.

După aceia Cook a mai spus că la Pol nu e nici o întindere de pământ solid. Tot polul e acoperit de ghiță, adâncimea mării înghețate n'a putut-o sonda. Temperatura era de 38 grade Celsius. În drumul său Cook a dat peste numeroase insule pline de animale sălbatice. La întrebarea ce i-au pus-o ziaristii danezi, dacă în explorările lui s'a servit de instrumente noi științifice, a răspuns că: nu. El s'a servit de vechile mijloace: câini, sănii și de indigeni. A mai declarat că el a descoperit Polul Nord în ziua de 21 Aprilie 1908 la ora 7 dimineața, dar numai la orele 12 s'a convins despre descoperirea sa. Până să ajungă la pol a pus 9 luni și pentru ca să se reîntoarcă 3 luni. Apoi Cook a avut câteva cuvinte de mulțumire pentru exploratorul danez Amundsen precum și pentru autoritățile din Groenlanda care l-au servit cu informațiuni.

În Copenhaga, Cook a fost primit cu mare entuziasm. Tot portul era decorat cu steaguri americane și daneze, ba chiar și vapoarele. La trecerea vaporului pe dinaintea fortăreței Hamburg s'au tras două salve de tunuri.

În momentul când Cook a călcat pe uscat o femeie i-a predat un buchet de flori și moștenitorul tronului l-a salutat foarte cordial.

De aci Cook, însoțit de moștenitorul tronului și de ambasadorul american, a plecat la palat. Pe drum a fost salutat cu entuziasm. La palat a fost primit de către rege.

Se scrie că Cook a fost decorat cu marea cruce a ordinului danez.

„Berliner Tageblatt“ află următoarele din Copenhaga:

Cook a declarat că la început a avut de gând să se ducă până la Polul Nord. Intențiunea lui a fost să exploreze regiunile nordice ale Gronlandei. Ajungând la Etach, Cook a constatat că împrejurările ar permite organizarea unei expediții la polul nord și s'a hotărât să continue drumul peste păturile de gheață ale oceanului arctic.

Între gradul 85 și 86, Cook a văzut un grup de insule, însă din lipsă de timp a renunțat de a le vizita.

De la gradul 85 încolo nici un semn de viață.

Colecția științifică a exploratorului se compune numai din plante.

Înapoierea a fost mult mai anevoioasă. Cook a voit să se înapoieze pe acelaș drum, însă vântul l-a abătut spre apus. Expediția a suferit foarte mult din cauza lipsei de hrană. Situația s'a ameliorat numai după ce expediția a ajuns în regiuni unde se găseau urși.

Cook a sosit la 15 Aprilie la Bnatok, unde eschimoșii i-au făcut o primire entuziastă.

De altă parte Cook publică în „New-York Herald“ următoarele amănunte cu privire la expediția sa:

„La 21 Aprilie 1908 am constatat 89. 19 grade de latitudine. Ne grăbiam să absolvăm și restul de 41 minute. Am luat în acelaș timp măsururi spre a putea petrece mai mult timp pe vârful pământului. Am ajuns vârful cel mai înalt al globului și am avut înaintea noastră curentul mult dorit al polului de Nord. Eram pătrunși de senzația singurătății, căci eram singurele ființe vietoare pe acele câmpii de gheață. La 23 Aprilie am plecat înapoi. La înapoiere am suferit foarte mult din cauza frigului.

Ne-am făcut viziuni în zăpadă și am stat acolo până la 8 Februarie 1909. Expediția a plecat apoi în direcția munților Annot și a sosit în ziua de 15 Aprilie pe coasta Groenlanda“.

Deși ziarele americane afirmă cu multă stăruință că exploratorul Cook a ajuns, în realitate, până la polul nordic, — știrile nu sunt primite pretutindeni fără ori ce control.

Așa „Tageblatt“ află din Londra că Cook nu s'a mulțumit numai cu expediția unei telegrame la New-York, ci a trimis depeși în toate direcțiile lumii civilizate. Procedul acesta e cam în contradicție cu actele de până acuma ale lui Cook, care eră totdeauna foarte discret, — și afară de aceasta nu se potrivește cu ceruta modestie a unui adevărat savant. Totul a fost în expedițiunea aceasta un secret de la început chiar, când Cook susținea că merge la vânat în regiunile de Nord.

Se spune că numai soția lui știa că el are să plece pentru explorarea polului Nord. De altminterlea că lucrurile așa stau, probă este că nici societatea geografică națională din Washington n'a știut nimic despre expedițiunea lui Cook.

Concurs. Pentru ocuparea alor 16 locuri de cvartir gratuit în „Internatul Petran“ din Cluj, al „Asociațiunii“, pentru universitarii români, se escrie prin aceasta concurs cu termenul de 20 Septemvrie n. a. c.

Concurenții vor avea să adreseze petițiunile subscrisului comitet și să le instrueze cu:

1. „Index“ ca dovadă, că sunt înscriși la vreuna dintre facultățile Universității din Cluj, și că au făcut sporul cerut în studii.

2. Atestat de paupertate, însoțit de alte informațiuni referitoare la starea materială a părinților.

3. Chitanță despre plățirea taxei de membru extra-ordinar la Casina română din Cluj.

Petițiunile astfel instruate să se trimită nesmintit până la acest termen subscrisului director (Cluj, strada Jókai Nr. 6). Comitetul „Despărțământului Cluj al Asociațiunii pentru literatura și cultura poporului român“. Cluj, la 5 Septemvrie n. 1909 *Eng. Pop Păcurariu*, director, *Dr. Valeriu Poruțiu*, secretar.

Dela „Asociațiune“.

Nr. 868—1909.

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de *învățătoare suplinitoare pentru lucrul de mână* la „Școala civilă de fete a Asociațiunii“ se publică concurs.

Învățătoarele cari doresc a ocupa acest post au să înainteze, până la 20 Septemvrie st. n., Comitetului central al „Asociațiunii“ (Sibiu, Str. Morii Nr. 6) următoarele acte:

- un certificat de botez;
- un act prin care să-și dovedească calificarea cerută de legea statului pentru ocuparea postului de învățătoare la școlile civile;
- un act despre studiile pregătitoare și ocupația de până acum;
- un certificat despre cunoștințele în teorie și în praxă a lucrului de mână;
- un act prin care să dovedească cunoștința limbei române, maghiare, eventual și germane.

Vor fi preferite învățătoarele cari, pe lângă calificarea din lucrul de mână, mai au calificarea și din oarecare categorii de studii.

Învățătoarea suplinitoare primește o retribuție anuală de K 660 plătită în rate lunare anticipative și întreagă întreținerea în internat.

Învățătoarea angajată va avea să dea directoarei mână de ajutor la serviciul internatului. Sibiu, din ședința comitetului „Asociațiunii“ ținută la 5 August 1909.

Iosif Sterca Șuluțu m. p., *Oct. C. Tăslăuanu* m. p.,
prezident. secretar.

Nr. 1036—1909.

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de *agronom al „Asociațiunii“* se publică concurs în următoarele condițiuni:

I. Agronomul „Asociațiunii“ va avea să îndeplinească următoarele lucrări:

a) Va avea să compună un program de activitate, în înțelesul statutelor și în marginile mijloacelor de cari dispune „Asociațiunea“, pentru îmbunătățirea situației economice a poporului românesc din patrie.

b) Va trebui să țină în despărțăminte „Asociațiunii“ cursuri și prelegeri populare din toate ramurile agriculturii, stăruind mai ales pentru o îndrumare practică în ale economiei raționale.

c) Va iniția și înființa în comunele în cari ține prelegeri: însoțiri de tot felul, îndeosebi însoțiri de producțiune și valorizare, agenturi și biblioteci populare, împărțind totodată cărți între popor și ocazional adunând obiecte pentru „Muzeul Asociațiunii“.

d) Va avea să scrie conferințe model și broșuri din domeniul agriculturii pentru biblioteca populară a „Asociațiunii“.

e) Va ocupa și postul de econom al „Asociațiunii“.

II. Retribuția agronomului va fi:

a) Salar anual de Cor. 2000.— plătit în rate lunare anticipative.

b) Cu ocazia călătoriilor va primi o diurnă de Cor. 6.— și cheltuelile de drum (în tren bilet de cl. II.)

c) Pentru broșurile cari le va publica în biblioteca populară a „Asociațiunii“ va primi, conform condițiilor stabilite, Cor. 40.— de coală tipărită.

III. Ceice vor să concureze la acest post au să dovedească:

a) Că sunt de naționalitate română, prin certificatul de botez.

b) Că au terminat o școală de agronomie superioară sau medii și

c) Că au făcut cel puțin un an de praxă. Petițiile sunt a se înainta până la 1 Noemvrie n. a. c. comitetului central al „Asociațiunii“ (Sibiu, Strada Morii Nr. 6.)

IV. Agronomul se va angaja provizor cu începere dela 1 Ianuarie 1910.

Sibiu, din ședința comitetului central al „Asociațiunii“ pentru literatura română și cultura poporului român, ținută la 2 Septemvrie n. 1909.

Iosif Sterca Șuluțu m. p., *Oct. Tăslăuanu* m. p.,
prezident. secretar.

Nr. 802 și 996—1909.

CONCURS.

„Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român“ publică concurs pentru următoarele stipendii:

1. Un stipendiu de K 300.— din fundațiunea *Ioan Petran* pentru studenți universitari de naționalitate română, cari urmează la una din facultățile universității din Cluj.

Cel împărțit de acest stipendiu va fi obligat a lua parte la „masa studenților academici din Cluj“.

2. Un stipendiu de K 80.— anual din Fundațiunea *Dr. Ioan Moga și soția Ana născ. Bologa*, destinat pentru fetițe române din Transilvania, fără deosebire de confesiune, cari urmează o școală de fete românească. Vor fi preferite elevele cari urmează școala civilă de fete a „Asociațiunii“ și cele înrudite cu familiile fondatorilor (Moga și Bologa.)

Petițiile sunt a se înainta până la 5 Octomvrie st. n. Comitetului central al „Asociațiunii“ (Sibiu, Str. Morii Nr. 6), însoțite de următoarele acte:

- certificat de botez;
- certificat de studii în original sau în copie legalizată (la universitari index);
- certificat de paupertate;
- fetițele cari reflectează la stipendiul din fundațiunea Dr. Ioan Moga vor prezenta și eventuale documente de înrudire.

Petițiile intrate după termenul de 5 Octomvrie st. n. nu vor fi luate în considerare.

Sibiu, din ședința comitetului central al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“ ținută în 5 August și 2 Septemvrie 1909.

Iosif Sterca Șuluțu m. p., *Oct. C. Tăslăuanu* m. p.,
prezident. secretar.

Proprietar-editor: OCTAVIAN GOGA.

Red. responsabil: DEMETRU MARCU.

Cassa de păstrare (reuniune)

— în Săliște. —

Primește depuneri spre fructificare cu 4%, pe lângă un termen de anunț mai lung cu 4½%, iar depuneri mai mari cu 5%.

Depuneri se plătesc, după starea casei și fără anunț.

Darea de camete o plătește institutul.

Diracțiunea.